

ernstig jongetje, doorzichtig tot in het hart, kind van zijn volk in taal en uitingen; een (tot nog toe) vrome natuur die toch altijd weer zoo oneindig vervoerd en verleid wordt door de avontuurlijkheden des levens. — Dat hij tot „den Kruik” den strooper, zwerver, drinkebroer, in zijn hart meer getrokken wordt, dan tot de fatsoenlijke menschen uit zijn naaste omgeving, karakteriseert hem. Er is een verlangen naar het geheim in hem, naar het wonderbare — daarom lokt de omgang met den Kruik, wiens donkere stille teederheid en eenzame hartstochten hij nauwelijks vaag vermoedt, hem meer dan die met de dorpsjongens, in wier plompe streken hij weinig genoeg vindt. Dat alles wordt echter nooit uitdrukkelijk vermeld. — De dingen des levens, behoeven ons niet zoo uitdrukkelijk verteld te worden — wij herkennen ze allen wel, als de gedaanten zoo vol werkelijkheid zijn.

Wel is er een enkele maal een neiging tot romantiekierigheid — iets zoetelijks komt in de situatie — maar telkens als de schrijver dreigt de tegenstelling van Merijntje's blanke jeugd en de donkere zielen van zijn andere vrienden (de Kruik komt in de gevangenis — de dolle Flierefluiter neemt later zijn plaats in) al te scherp te maken, als er iets te weeks, te smeltends in de toon komt, die ons als een teleurstelling begint te doorzigen — dan springt opeens levend Merijntje met een enkel jolig braniewoord, een enkel gebaar voor ons op — dan zien we het echte kind met zijn honderd schakeeringen weer voor ons. Het speelsche kind, dat het diepste verdriet vergeten kan als sterk ijs de rivier dekt en dol jolijt hem pakt. — Hoe zien we Merijntje's spitsneuzige, kakelende grootmoeder, wier straf en oordeel Merijntje meer vreest dan dat zijner ouders. Hoe ruiken we als het ware de doffe, slaperige lucht van Merijntje's ouderlijk huis, waar gezwoegd wordt, geklaagd, op de kinderen geranseld en eerlijke pogingen aangewend ze fatsoenlijk groot te brengen. Dit is alles hollandsch realisme, waarin de „werkelijkheid” echter ruim genoeg is om er den hemel in te weerkaatsten.

Hoe houdt De Jong van het vrome en het heidensche — van den pastoor, van de Zwervers en de Flierefluiters, van hen die het geluk vinden onder den open hemel, in de zang der eindelooze natuur, in het feest, de muziek, de liefde. . . . Hoe diep en blij laat hij 't pastoortje lachen om Flierefluiter's pantheïstische verrukkingen. .

Hoeveel genot is er in het kinderleven. . . . hoeveel strijd, hoeveel zwellend verdriet, verdriet als van een nameloos wee, dat het bloed ziek maakt en het hart moe en dat toch door een enkel woord vervliegen kan, omdat het kinderhart nog open is voor alle winden. Hoe veel geluk komt in het kinderleven dat als een open hof is, open voor God en Duivel, mensch en dier, zon en wolken, leed en vreugd. . . . en het meest nog voor het onzegbare, het vreemde. — Het vreemde dat de oogen doet